

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№4 (2)

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026
APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari

08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

ISSN: 3060-463X

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

BYUDJET SUBYEKTLARI ISHTIROKINI QISQARTIRISH ASOSIDA KREDIT RISKINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	16
PhD. Mahmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	25
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz Maxmudovich	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA PUL OQIMLARI AUDITINI TAKOMILLASHTIRISHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI.....	30
Atamurodov Saidmurad Yaxyoyevich, Sindarova Aziza Musurmon qizi	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	42
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	50
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
IQTISODIY O'SISH SIFATI VA UNI KO'RSATKICHLARINING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	55
Axmedov Xasanjon Muxamadovich	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	60
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICHLARI.....	65
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI AUDIT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH.....	70
Xamidova Zarifa Urol qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	74
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
XIZMATLAR SEKTORI RIVOJLANISHINING KAMBAG'ALLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH METODOLOGIYASI VA KO'RSATKICHLAR TIZIMI.....	77
Dawletmuratov Adilbay Mirzaboyevich	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	84
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
ISTE'MOL NARXLARI INDEKSINI MODELLASHTIRISH VA PROGNOZLASHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	89
Ismailova Shaxnoza Uktamovna	
MINTAQA IQTISODIYOTI TARMOQLARINI KLASTERLASHTIRISH SALOHIYATINI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHNING EMPIRIK MODEL: STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL.....	94
Ollokulova Feruza Mansurovna, Abdurahmonov Abdulaziz	
ENERGIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KORXONALAR RENTABELLIGIGA TA'SIRI.....	100
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
IMPROVING THE EFFICIENCY OF BANKS' GREEN FINANCING IN UZBEKISTAN AND KAZAKHSTAN.....	105
Maxmudov Rahimjon	
MAHALLIY BUDJETLAR MUSTAQILLIGINI TAKOMILLASHTIRISH VA YANADA OSHIRISH.....	109
Abduraxmonova Gulmira	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR.....	114
Teshabayev Dilmurod Boxodir o'g'li	

FARG 'ONA VILOYATINING INNOVATSION RIVOJLANISHI.....	120
Tuychieva Odina Nabiyevena	
INDICATORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE "GREEN" ECONOMY.....	131
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
KREDITLASH MEXANIZMINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA UNING TARIXIY RIVOJLANISH BOSQICH LARI.....	140
Ortiqov Husan Usmonaliyevich	
KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	144
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISHNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	149
Xasanov Sardor Xazratkulovich	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING XORIJ DAVLATLAR TAJRIBASI.....	156
Odinayev Ravzatullo Asatulloevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIVAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	161
Karimov Alibek Valievich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA FRANCHAYZING TIZIMINI RIVOJLANTIRISHDA PLATFORMA MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	167
Xodjaye Anvar Rasulovich, Nasimov Dilshodbek Hotam o'g'li	
"O'ZBEKISTON GTL" MAHSULOTLARINING FIZIK-KIMYOVIY XOSSALARI VA ULARNI KOMPOUDIRLASH ASOSIDA EKOLOGIK TOZA YOQILG'ILAR OLISH ISTIQBOLLARI.....	173
Ro'ziyev Aliakbar, Hayitov Ruslan, Mavlonov Shohrux	
HUDUDIY MEHNAT BANDLIGINI TA'MINLASHDA AVTOSERVIS KORXONALARINING ROLI.....	179
Marqayev Xurshid Aliqulovich	
ASOSIY VOSITALAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	183
Zaripova Sayohat Zafarovna	
XIZMATLAR SOHASINI BOSHQARISHDAGI MUAMMOLAR VA YECHIMLAR: AGROTURIZM VA RAQAMLI XIZMATLAR ASOSIDA TAHLIL (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA).....	188
Oktamjonova Gulira'no Ikromjon qizi	
BUXORO VILOYATI UY XO'JALIKLARI HAYOT SIFATI VA IJTIMOIIY-IQTISODIY AHVOLI: SO'ROVNOMA NATIJALARI TAHLILI.....	192
Nizomov Asliddin, Musulmonova Shahlo, Izzatullayeva Ma'mura	
DIRECTIONS FOR TOURISM DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES..	199
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	
QORA METALLURGIYA SANOATI VA ULARNING ISHLATILISHI.....	203
Sarimsakov Alisher Ubaydullaevich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLI BANDLIGINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	209
Yusupov Farhod Adamboyevich	
TASVIRLARDAN YO'L BELGILARINI TANIB OLISH ALGORITMLARI VA DASTURIY VOSITASINI ISHLAB CHIQISH.....	214
Toyirov Akbar Xasanovich, Yuldoshov Abdurahmon Baxtiyorovich	
OLIY TA'LIMNI MOLIVALASHTIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBASI: SINGAPUR MISOLIDA.....	218
Kurbanov Baxodir Negmatullayevich	

MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN TURIZM BOSHQARUVI: O'ZBEKISTONDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI.....	222
Ashurova Shaxnoza Almasovna	
DAVLAT XARIDLARI BO'YICHA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI ICHKI AUDITNING ANALITIK KO'RSATKICHLARI ASOSIDA BAHOLASH.....	226
Meliboyev Askar Eshmuratovich	
ГЛИНИСТЫЕ СЛАНЦЫ ЦЕНТРАЛЬНОГО И ЮЖНОГО УЗБЕКИСТАНА КАК СЫРЬЕВАЯ СМЕСЬ ДЛЯ ПРОИЗВОДСТВА ПОРТЛАНДЦЕМЕНТА.....	231
Карабаев А.М., Абдуллаева Д.Ф., Абдуллаев У.Х. Андакулова Н.Н.	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ МЕНЕДЖМЕНТА КАЧЕСТВА НА ПРОМЫШЛЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ.....	237
Садиков Жaxonгир Носирджанович, Даулетмуратова Дилбар Калмуқанмед кизи	
РАЗРАБОТКА МЕХАТРОННОГО МОДУЛЯ ДЛЯ ВЫРАВНИВАНИЯ ПОВЕРХНОСТИ МЕТАЛЛА ПОСЛЕ ЗАЛИВКИ.....	243
Мирджуроев Сарвар Алишер угли	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHDA YASHIRIN IQTISODIYOTNING TA'SIRI ..	246
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
AGROKLASTERLAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING EKONOMETRIK MODELLARI	250
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich	
ИССЛЕДОВАНИЕ ПОРИСТОЙ СТРУКТУРЫ И ВЛАГОПОГЛОЩАЮЩИХ СВОЙСТВ КОМПОЗИТНОГО ВЯЖУЩЕГО	259
Тургунбаев Уринбек, Шарипова Дилафруз, Худойбердиев Жамшид	
ИССЛЕДОВАНИЕ НАПРЯЖЕННО-ДЕФОРМИРОВАННОГО СОСТОЯНИЯ ЯЧЕЙКИ СВЕТОПРОЗРАЧНОГО ОГРАЖДЕНИЯ ПРИ ВОЗДЕЙСТВИИ ЛОКАЛЬНОЙ СЕЙСМИЧЕСКОЙ НАГРУЗКИ.....	265
Давронов Олимбек, Туляганов Азиз	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASTERLARNING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	271
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
RAQAMLI IQTISODIYOTNING TURIZMDA MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	276
Abdullayeva Zulfiya Izzatovna	
MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARINING BIZNES JARAYONLARINI TAHLIL QILISH VA BAHOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI (BPM, LEAN VA SIX SIGMA YONDASHUVLARI MISOLIDA) ..	279
Azimova Maxfuza Rashidovna	
QURILISH SANOATI KORXONALARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNI EKOLOGIK BOSHQARISH TAMOIYILLARI	284
Xolov Xamza Tojiddinovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLINI QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BILAN TA'MINLASHNING IQTISODIY MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: EKONOMETRIK TAHLIL VA PROGNOZLASH	292
Matjonov Bekjon Ravshonbekovich, Ibragimova Nodira Kadamovna	
A THEORETICAL MODEL LINKING GENDER EQUALITY AND MANAGEMENT EFFICIENCY.....	297
Ochilova Intizor Sadikovna	
QIMMATLI QOG'OZLAR PORTFELIDAN KUTILAYOTGAN DAROMADGA TA'SIR QILUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODEL ORQALI BAHOLASH.....	303
Sindarov Fazliddin Kaxramonovich	
MAMLAKAT KIMYO SANOATIDAGI KORXONALAR FAOLIYATIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH JARAYONI VA ULARNING TAHLILI.....	312
Odilova Malika Abdushukur qizi	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI ISHLAB CHIQRISH SANOATIGA JORIY ETISH	317
Abdivoyitova Sarvinoz Abduxayit qizi, Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA BOSHQARUV HISOB TIZIMINI TASHKIL ETISHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	321
Xojiboyev Muxiddin Shodimuxamedovich	
TIJORAT BANKLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	326
Dagarov Bekzod Muzaffar o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQOBAT MUHITINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA TENDENSIYALARI.....	332
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
USING ENGINEERING MODELS TO MEASURE SME RISKS IN UZBEKISTAN.....	340
Djumabayeva Dilobar Asatillayevna	
BANK FAOLIYATIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ASOSIY MASALALARI.....	347
Yusufov Javohirtshoh Ozod o'g'li, Xolmirzayev Elbek Baxtiyorovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR JARAYONIDA TALABALARNING IJODKORLIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	353
Meyliyeva Shoxista Rustamovna	
ИНТЕГРАЛЬНАЯ ОЦЕНКА УСТОЙЧИВОГО ЦИФРОВОГО РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	358
Усманова Азиза Баходировна	
O'ZBEKISTONDA ELEKTR YORITISH MAHSULOTLARI BOZORINI INNOVATSION LOKALIZATSIYA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH: DINAMIKA, TAHLIL VA PROGNOZ	363
Jurayev Murotjon Sotivoldiyevich	
HUUDDLAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH VA REYTINGLASH.....	371
Kosimov Bobir Abdigafarovich	
BALAND BINOLAR FASADLARINI PARDOZLASH TEXNOLOGIYALARINI EKSPLUATATSION ISHONCHLILIK VA XIZMAT MUDDATINI UZAYTIRISH ASOSIDA OPTIMALLASHTIRISH.....	376
Amirov Shavkat Rahmatullayevich	
ОСНОВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ТРАНСПОРТНОЙ ЛОГИСТИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	383
Мурадов Алишер Курбанбаевич	
ФОРМИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПАРАДИГМЫ АГРОТУРИЗМА КАК УСЛОВИЕ ДОСТИЖЕНИЯ ЦЕЛЕЙ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	390
Усманова Диляфруз Каршиевна	
WAYS TO IMPROVE THE REGIONAL STRUCTURE OF THE INDUSTRY OF NAVAI REGION	396
Uralov Eliboy Omonovich	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULK SOLIG'INI TAKOMILLASHTIRISHDA SAMARALI XORIJIY TAJRIBA	400
Safarova Shahzoda	
НАЛОГОВОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ АКТИВНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ И ПРАКТИКА УЗБЕКИСТАНА.....	405
Рафиева Зарина Хусановна	
INDUSTRY 4.0 SHAROITIDA SANOAT KORXONALARIDA INSON RESURSLARINI BOSHQARISHNING ILMIY-AMALIY MASALALARI.....	410
Djuraeva Guzal Shavkatovna	

SUG'URTA TASHKILOTLARINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	414
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
TIJORAT BANKLARIDA AKTIVLAR SIFATINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	418
Ruziyev Baxtiyor Salimboyevich	
ВЗАИМОСВЯЗЬ УРОВНЯ РАЗВИТИЯ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО СЛОВАРЯ И ЛИДЕРСКИХ КАЧЕСТВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА.....	425
Рихсибоева Нигора Низомиддин кизи, Тоймухамедова Дилобар Хуснитдиновна	
TURIZM KORXONALARIDA INTEGRATSIYALASHGAN MARKETING KOMMUNIKATSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEKANIZMLARI.....	434
Sobirjonov Asrorbek Sobitjon o'g'li	
KAM SUV TALABCHAN SEMENT OLIISH UCHUN RATSIONAL TARKIBNI TADQIQ QILISH.....	440
X.V. Yusupov, Babayev Sultonbek Sunnat o'g'li	
ENHANCING THE EFFICIENCY OF ISLAMIC FINANCING MECHANISMS IN EMERGING ECONOMIES: EVIDENCE FROM MURABAHA-BASED INSTRUMENTS AND PUBLIC-PRIVATE INVESTMENT MODELS.....	445
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH OMILLARI.....	453
Ibragimov Husen Ismailovich	

TURIZM XIZMATLAR BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISH OMILLARI

Ibragimov Husen Ismailovich

“Ipak Yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti tadqiqotchisi

E-mail: khusen.ibragimov@ua.pt

ORCID: 0000-0002-3401-8474

Annotatsiya. Mazkur maqolada turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni oshirishning nazariy-metodologik asoslari va amaliy omillari tahlil qilingan. Tadqiqotda raqobatbardoshlik tushunchasining mazmuni turizm sohasi xususiyatlaridan kelib chiqqan holda aniqlashtirilib, xizmatlar sifati, narx siyosati, innovatsion faoliyat, raqamli texnologiyalardan foydalanish hamda brend imiji kabi asosiy omillarning ta'siri kompleks o'rganilgan.

Kalit so'zlar: turizm xizmatlar bozori, turistik oqim, raqobatbardoshlik, innovatsion texnologiyalar, kadrlar salohiyati, iqtisodiy samaradorlik, turistik korxonalar, narx siyosati, mijozlar qoniqishi, xizmatlar sifati.

Аннотация. В данной статье проанализированы теоретико-методологические основы и практические факторы повышения конкурентоспособности на рынке туристических услуг. В исследовании уточнено содержание понятия конкурентоспособности с учётом особенностей туристической отрасли, а также комплексно изучено влияние таких ключевых факторов, как качество услуг, ценовая политика, инновационная деятельность, использование цифровых технологий и имидж бренда.

Ключевые слова: рынок туристических услуг, туристический поток, конкурентоспособность, инновационные технологии, кадровый потенциал, экономическая эффективность, туристические предприятия, ценовая политика, удовлетворённость клиентов, качество услуг.

Annotation. This article analyzes the theoretical and methodological foundations as well as practical factors for increasing competitiveness in the tourism services market. The study clarifies the essence of the concept of competitiveness based on the specific features of the tourism sector and comprehensively examines the impact of key factors such as service quality, pricing policy, innovative activity, the use of digital technologies, and brand image.

Keywords: tourism services market, tourist flow, competitiveness, innovative technologies, human resource potential, economic efficiency, tourism enterprises, pricing policy, customer satisfaction, service quality.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida xizmatlar sohasining ulushi ortib borayotgan sharoitda turizm tarmog'i strategik ahamiyatga ega bo'lgan dinamik sektor sifatida namoyon bo'lmoqda. Ayniqsa, globallasuv jarayonlarining chuqurlashuvi, xalqaro turistik oqimlarning erkinlashuvi va bozorda ishtirokchilar sonining ortishi turizm xizmatlar bozorida raqobat muhitini keskin kuchaytirmoqda. Bunday sharoitda turistik korxonalar va hududlar faqat mavjud resurslar bilan emas, balki o'z raqobatbardoshligini tizimli ravishda oshirish orqali barqaror pozitsiyani saqlab qolishi mumkin.

Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni shakllantiruvchi omillarning yetarli darajada tizimlashtirilmaganligi hamda ularni baholash va boshqarishning samarali metodik yondashuvlari to'liq ishlab chiqilmaganligi ushbu tadqiqotning dolzarbligidan dalolat beradi. Amalda ko'plab turistik subyektlarda xizmatlar sifati, innovatsion faoliyat, marketing strategiyalari va raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasi o'rtasida mutanosiblik ta'minlanmagan, bu esa ularning bozordagi raqobat ustunligini cheklab qo'yimoqda.

Shu bilan birga, zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlar bozori transformatsiyaga uchrab, iste'molchilarning talab va afzalliklari tez o'zgarimoqda. Bu holat raqobatbardoshlikni ta'minlashda an'anaviy yondashuvlar samaradorligining pasayishiga olib kelib, yangi, innovatsion va kompleks yondashuvlarni ishlab chiqishni taqozo etmoqda. Xususan, xizmatlar diversifikatsiyasi, brendlashtirish, mijozga yo'naltirilgan boshqaruv hamda raqamlashtirish jarayonlarini integratsiyalash raqobatbardoshlikni oshirishning muhim shartlaridan biriga aylanib bormoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni oshirish masalalari xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan kompleks tarzda o'rganilgan. Jumladan, Michael E. Porter raqobatbardoshlikni strategik ustunlik sifatida talqin qilib, uni shakllantirishda qiymat zanjiri hamda tarmoqdagi raqobat kuchlarining ta'sirini asoslab beradi.

Turizm sohasida ixtisoslashgan tadqiqotchilar J. R. Brent Ritchie va Geoffrey Ian Crouch tomonidan ishlab chiqilgan modelda esa turistik hudud raqobatbardoshligi tabiiy resurslar, infratuzilma, boshqaruv va marketing omillari integratsiyasi asosida shakllanishi ta'minlanadi.

Shuningdek, Larry Dwyer va Chulwon Kim raqobatbardoshlikni baholashda narx, sifat va innovatsiyalarning o'zaro bog'liqligini ilmiy jihatdan asoslab bergan. Xalqaro darajada UN Tourism tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvlarda barqarorlik, raqamlashtirish va innovatsion turizm raqobatbardoshlikning asosiy drayverlari sifatida qaraladi.

Mahalliy olimlar tadqiqotlarida esa turizmni rivojlantirishning hududiy xususiyatlari va institutsional mexanizmlari alohida o'rin tutadi. Xususan, A. Soliyev ishlarida hududiy iqtisodiy rivojlanish va resurslardan samarali foydalanish masalalari yoritilgan bo'lsa, B. Tursunov tomonidan turizm xizmatlar bozorini rivojlantirish va uning raqobatbardoshligini oshirish omillari tahlil qilingan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda iqtisodiy-ijtimoiy va geografik tahlil, tizimli hamda qiyosiy tahlil usullari, shuningdek empirik tadqiqot usuli sifatida so'rovnoma (anketa) usuli qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni oshirish ko'p omilli va tizimli jarayon bo'lib, u iqtisodiy, institutsional va innovatsion omillarning o'zaro ta'siri natijasida shakllanadi. Mazkur jarayonni ilmiy jihatdan tadqiq etish raqobatbardoshlikni ta'minlovchi omillarni kompleks yondashuv asosida guruhlash va baholashni talab etadi.

Avvalo, xizmatlar sifati turizm sohasida raqobatbardoshlikning bazaviy omili hisoblanadi. U turistlarning qoniqish darajasi, qayta tashrif ehtimoli va xizmatlarga bo'lgan ishonchni belgilaydi. Sifatning yuqori darajasi turistik mahsulotning qiymatini oshirib, bozorda ustunlikka erishish imkonini beradi. Shu nuqtayi nazardan, xizmatlar sifati iste'molchi kutishi va amaldagi xizmat natijasi o'rtasidagi farq orqali baholanadi.

Iqtisodiy omil sifatida narx siyosati raqobatbardoshlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Narx va sifat o'rtasidagi mutanosiblik (value for money) turistik xizmatlarga bo'lgan talabni shakllantiradi hamda bozordagi pozitsiyani belgilaydi. Optimal narx strategiyasini qo'llash orqali turistik subyektlar o'z bozor ulushini kengaytirishi mumkin.

Zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalar turizm sohasida raqobat ustunligini shakllantiruvchi muhim drayverga aylanmoqda. Onlayn bronlash tizimlari, mobil ilovalar va raqamli marketing instrumentlari xizmatlar ko'rsatish samaradorligini oshirib, axborot asimmetriyasini kamaytiradi hamda tranzaksion xarajatlarni qisqartiradi. Natijada turistik xizmatlar bozorida tezkorlik va shaffoflik ta'minlanadi.

Infratuzilmaning rivojlanganligi ham raqobatbardoshlikni ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Transport, joylashtirish va kommunikatsiya tarmoqlarining sifatli tashkil etilishi turistik tajribaning umumiy darajasini belgilaydi va hududning investitsion jozibadorligini oshiradi.

Marketing va brendlashtirish omillari esa turistik xizmatlarga bo'lgan talabni shakllantirish hamda bozorda barqaror pozitsiyani ta'minlashga xizmat qiladi. Samarali marketing strategiyalari va kuchli brend imiji turistik mahsulotlarning raqobat ustunligini mustahkamlaydi hamda iste'molchilar xulq-atvoriga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu bilan birga, innovatsiyalar va xizmatlar diversifikatsiyasi turizm xizmatlar bozorida dinamik raqobat ustunligini ta'minlaydi. Yangi turistik mahsulotlar va xizmat turlarini joriy etish orqali bozor segmentlari kengayib, qo'shimcha qiymat yaratiladi.

Yuqorida keltirilgan omillarni umumlashtirgan holda, turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik quyidagi funksional bog'liqlik orqali ifodalanishi mumkin:

$$CI=F(Q,P,D,I,M,In)$$

Bu yerda:

Q-xizmatlar sifati,

P-narx siyosati,

D-raqamlashtirish darajasi,

I-infratuzilma rivojlanganligi,

M-marketing samaradorligi,

In-innovatsion darajasi.

1-jadval

Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik omillari va indikatorlari

Omil	Ilmiy ta'rif	Indikatorlar tizimi	O'lchash usuli
Xizmatlar sifati (Q)	Iste'molchi qiymati nazariyasiga ko'ra xizmat natijasi va kutilish o'rtasidagi farq orqali baholanadi	Qoniqish indeksi; xizmat tezkorligi; servis standartiga muvofiqlik; qayta tashrif koeffitsiyenti	Likert shkalasi (1–5); SERVQUAL modeli; indekslash
Narx siyosati (P)	Talab va taklif muvozanatiga asoslangan iqtisodiy kategoriya; "value for money" konsepsiyasi	Qoniqish indeksi; xizmat tezkorligi; servis standartiga muvofiqlik; qayta tashrif koeffitsiyenti	Indeksplash; koeffitsiyent tahlili; elasticity hisob
Raqamlashtirish (D)	Raqamli iqtisodiyot nazariyasiga asosan axborot assimetriyasini kamaytiradi	Mehmonxona joylari; transport kirish imkoniyati; logistika sifati; kommunikatsiya qamrovi	% hisobida; indeks (Digital Index); KPI tahlili
Infratuzilma (I)	Hududiy iqtisodiyot nazariyasiga ko'ra xizmatlar bazasini shakllantiradi	Bozor ulushi; brend tanilishi; reklama ROI; onlayn faollik	Statistik tahlil; infratuzilma indeksi
Marketing va brending (M)	Brend kapital nazariyasi va iste'molchi xulq-atvori konsepsiyasi	Bozor ulushi; brend tanilishi; reklama ROI; onlayn faollik	KPI, ROI hisoblash; kontent tahlil
Innovatsiya (In)	Innovatsion rivojlanish nazariyasi (Schumpeter) asosida	Yangi xizmatlar ulushi; innovatsion loyihalar; investitsiya hajmi; startaplar soni	KPI, ROI hisoblash; kontent tahlil
Institutsional muhit (Ins)	Davlat siyosati va huquqiy baza ta'siri	Soliq imtiyozlari; litsenziyalash osonligi; davlat qo'llab-quvvatlovi	Indeksplash (Doing Business)
Kadrlar salohiyati (N)	Inson kapitali nazariyasiga asosan xizmat sifatiga ta'sir ko'rsatadi	Malakali kadrlar ulushi; ta'lim darajasi; treninglar soni	% va reyting
Ekologik barqarorlik (Ye)	Barqaror turizm konsepsiyasi	Ekologik yuklama; resurs tejamkorligi; "yashil" sertifikatlar	Indeks va standartlar (ISO)

Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni oshirish ko'p omilli va murakkab ijtimoiy-iqtisodiy jarayon bo'lib, uni samarali baholash har bir omilni aniq indikatorlar orqali operatsionallashtirishni talab etadi. Shu nuqtayi nazardan, raqobatbardoshlikni shakllantiruvchi omillar xizmatlar sifati, narx siyosati, raqamlashtirish darajasi, infratuzilma rivojlanganligi, marketing va brendlashtirish, innovatsiya va diversifikatsiya, institutsional muhit, kadrlar salohiyati hamda ekologik barqarorlik kabi o'zaro bog'liq elementlardan tashkil topadi.

Avvalo, xizmatlar sifati turizm sohasida raqobatbardoshlikning asosiy drayveri hisoblanib, u turistlarning qoniqish darajasi, xizmat ko'rsatish tezkorligi, servis ishonchligi va qayta tashrif ehtimoli orqali baholanadi. Mazkur ko'rsatkichlar iste'molchi kutishi va real xizmat natijasi o'rtasidagi muvofiqlikni ifodalaydi hamda turistik talabni barqaror shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Narx siyosati esa turizm xizmatlarining bozordagi jozibadorligini belgilaydigan iqtisodiy omil bo'lib, u o'rtacha narx darajasi, narx va sifat o'rtasidagi mutanosiblik, talab sezgirligi hamda chegirma siyosatining samaradorligi orqali tavsiflanadi. Mazkur omil iste'molchilar qaror qabul qilish jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatib, bozor ulushini kengaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Zamonaviy sharoitda raqamlashtirish darajasi turizm xizmatlar bozorida raqobat ustunligini shakllantiruvchi asosiy omillardan biriga aylanoqda. Onlayn bronlash ulushi, raqamli kanallar orqali daromad, avtomatlashtirish tizimlaridan foydalanish va veb-platformalar faolligi kabi indikatorlar orqali baholanadigan mazkur omil xizmatlar ko'rsatish jarayonida shaffoflik va tezkorlikni ta'minlaydi hamda tranzaksiya xarajatlarni kamaytiradi.

Infratuzilmaning rivojlanganligi turizm xizmatlarining moddiy-texnik bazasini tashkil etib, joylashtirish obyektlari sig'imi, transport kirish imkoniyati, logistika tizimi va kommunikatsiya tarmoqlari orqali ifodalanadi. Ushbu omil turistik tajribaning umumiy sifatiga va hududning investitsion jozibadorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Marketing va brendlashtirish omillari esa turistik xizmatlarga bo'lgan talabni shakllantirish va rag'batlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Bozor ulushi, brend tanilishi, reklama kampaniyalarining samaradorligi hamda onlayn faollik darajasi mazkur omilning asosiy indikatorlari hisoblanadi va ular iste'molchilar xulq-atvoriga ta'sir

ko'rsatish orqali raqobat ustunligini ta'minlaydi.

Innovatsiya va diversifikatsiya omillari turizm xizmatlarini yangilash va yangi bozor segmentlarini shakllantirish imkonini beradi. Yangi xizmat turlari ulushi, innovatsion loyihalar soni va investitsiyalar hajmi kabi ko'rsatkichlar mazkur omilning dinamik xususiyatini aks ettiradi.

Shu bilan birga, institutsional muhit turizm sohasida faoliyat yuritish uchun zarur bo'lgan huquqiy va iqtisodiy shart-sharoitlarni belgilaydi. Litsenziyalash jarayonlarining soddaligi, soliq siyosati, davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va qonunchilik barqarorligi ushbu omilning asosiy indikatorlari sifatida namoyon bo'ladi.

Kadrlar salohiyati turizm xizmatlari sifatini ta'minlovchi muhim resurs bo'lib, malakali xodimlar ulushi, ta'lim darajasi, trening dasturlari va mehnat unumdorligi orqali baholanadi. Ushbu omil inson kapitali nazariyasi asosida xizmatlar samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Nihoyat, ekologik barqarorlik turizm sohasining uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlovchi omil sifatida qaralib, resurslardan samarali foydalanish, chiqindilarni boshqarish, ekologik yuklama darajasi va "yashil" standartlarga rioya qilish orqali ifodalanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Shunday qilib, turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni baholashda mazkur omillar va ularni ifodalovchi indikatorlar tizimini kompleks tarzda qo'llash ilmiy jihatdan asoslangan yondashuv bo'lib, u raqobatbardoshlikni aniq baholash va samarali boshqarish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni oshirish ko'p omilli va tizimli jarayon bo'lib, u an'anaviy iqtisodiy omillar bilan cheklanmaydi. Xizmatlar sifati, narx siyosati va infratuzilma kabi bazaviy omillar bilan bir qatorda, raqamlashtirish darajasi, innovatsiyalar, marketing strategiyalari, inson kapitali va institutsional muhit ham hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish, xizmatlar sifatini oshirish va innovatsion yondashuvlarni joriy etish turizm xizmatlar bozorida barqaror raqobat ustunligini shakllantirishning asosiy sharti hisoblanadi. Shu bilan birga, mazkur omillarni alohida emas, balki o'zaro integratsiyalashgan holda rivojlantirish raqobatbardoshlikni sezilarli darajada oshirish imkonini beradi.

Tadqiqot doirasida taklif etilgan omillar va indikatorlar tizimi turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni kompleks baholash, uning darajasini aniqlash va samarali boshqarish uchun ilmiy asoslangan instrument sifatida xizmat qiladi. Ushbu yondashuv turizm sohasini rivojlantirishda strategik qarorlar qabul qilish, resurslardan samarali foydalanish va bozorda barqaror pozitsiyani ta'minlash imkonini yaratadi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari turizm sohasida raqobatbardoshlikni oshirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, raqamli transformatsiyani jadallashtirish, xizmatlar sifatini standartlashtirish hamda innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash zarurligini ko'rsatadi. Umuman olganda, turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlikni ta'minlash kompleks va integratsiyalashgan boshqaruv yondashuvini talab etadi hamda bu jarayon sohaning barqaror va uzoq muddatli rivojlanishini ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 2-dekabrda "O'zbekiston Respublikasining turizm sohasini jadal rivojlantirishni ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-4861-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-3077025>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 6-aprelda "Turizm, sport va madaniy meros sohasida davlat boshqaruvi tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6199-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-5356705>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 21-dekabrda "Yangi O'zbekiston ma'muriy islohotlarini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-269-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-6324756>
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 7-iyulda "Ma'muriy islohotlar doirasida madaniyat va turizm sohasida davlat boshqaruvinu samarali tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-114-son Farmoni. <https://lex.uz/docs/-6547477>
5. Abduraxmonov, K.X. (2012). *Menejment turizma* [Uchebnoye posobiye]. Tashkent: Filial FGBOU VPO "REU im. G.V. Plexanova" v g. Tashkente, 196 s.
6. Eshtayev, A.A. (2011). *Turizm industriasini boshqarishning marketing strategiyasi*. Tashkent: Fan, 280 b.
7. Tuxliyev, I.S., Qudratov, G'.X., Pardaev, M.Q. (2010). *Turizmni rejalashtirish* [Darslik]. Toshkent: "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 238 b.
8. Our Common Future. (1987). Oxford: Oxford University Press.
9. UN Tourism. (2020). *International Tourism Highlights*. Madrid: UNWTO.
10. Ralf Buckley. (2012). Sustainable tourism: Research and reality. *Annals of Tourism Research*, 39(2), 528–546.
11. John Swarbrooke. (1999). *Sustainable Tourism Management*. Wallingford: CABI Publishing.
12. Dimitrios Buhalis. (2003). *eTourism: Information Technology for Strategic Tourism Management*. London: Pearson.
13. Richard Butler. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution. *Canadian Geographer*, 24(1), 5–12.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100